

Ладонько Л.С.

доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри
фінансів і обліку ТНУ ім. В.І. Вернадського

Калінько І.В.

кандидат технічних наук, доцент, доцент
кафедри загальноекономічних дисциплін
ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ І ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Під інноваційною спроможністю економічної системи в найзагальнішому вигляді будемо розуміти здатність економіки країни створювати і використовувати новації, визнання новацій ринком, перетворення новацій в інновації тощо. Крім того, це невід'ємна складова конкурентоспроможності національної економіки, яка визначається як набір інституцій, політик і факторів, що визначають рівень продуктивності економіки. Таким чином, можна допустити, що інноваційна спроможність пропорційна кількості впроваджених нововведень та розміру витрат, виділених на ці заходи.

Для загальної оцінки інноваційної спроможності Української економічної системи скористаємося загальновідомими міжнародними рейтингами, які оцінюють інноваційний потенціал, технологічну та інноваційну конкурентоспроможність.

Одним із найбільш авторитетних є Індекс інноваційного розвитку агентства Bloomberg (Bloomberg Innovation Index), який виходить вже сьомий рік поспіль. Методологія, яку використовує Bloomberg, передбачає аналіз семи факторів (табл. 1). Відповідно до рейтингу у минулому році Україна втратила 4 позиції, що відповідає 46 місцю в рейтингу серед 50 досліджуваних країн, а у 2019 році Україна посіла лише 53-є місце в рейтингу із загальним балом 48,09. Таке падіння зумовлене послабленням позиції України за 6-ма із семи складових даного індексу [1]. Варто зазначити, що цього року в рейтингу з'явилося 10 нових країн, які були відсутні в минулорічній версії. При цьому 4 з них (Словенія, Бразилія, ОАЕ і Аргентина) розташувалися в рейтингу вище за Україну і фактично витіснили її за межі ТОП-50.

Таблиця 1. Місце України за складовими Інноваційного індексу Bloomberg у 2018-2019 рр.

Рік	Загальний індекс	Інтенсивність досліджень і розробок	Продуктивність праці	Проникнення високих технологій	Концентрація дослідників	Виробництво з доданою вартістю	Ефективність вищої освіти	Патентна активність
2017	42	44	50	34	44	47	4	27
2018	46	47	50	32	46	48	21	27

2019	53	54	60	37	46	58	28	35
------	----	----	----	----	----	----	----	----

Судячи з аналізу показників інноваційного індексу Bloomberg, українська економіка виявилася найгіршою за продуктивністю праці (60 місце) і потрапила до трійки аутсайдерів за фактором «Виробництво з доданою вартістю» (58 місце), однак все ще зберігає досить високе 28-ме місце за показником «Ефективність вищої освіти», який розраховують за часткою працівників з дипломами ВНЗ і кількістю випускників з інженерною й технічною вищою освітою.

Не менш інформативним є Глобальний інноваційний індекс, який оприлюднила Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) у щорічному звіті Global Innovation Index 2019, де Україна з індексом 37,4 посідає 47 місце із 129 країн світу, увійшовши до ТОП-3 країн економічної групи lower-middle income [2]. За даним рейтингом основою української інноваційної спроможності і технологічної готовності є людський капітал, а також знання й результати наукових досліджень. Незважаючи на втрату 4 позицій (минулого року Україна займала 43-тю позицію), наша економіка демонструє досить високий потенціал для інноваційної моделі розвитку країни в цілому.

За даними останнього оприлюдненого звіту Світового економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність «The Global Competitiveness Report 2018», Україна посіла 83 позицію в рейтингу серед 140 досліджуваних країн світу [2]. Наша економіка, як і раніше, займає досить високі позиції за підіндексами: розмір ринку – 47 місце, навички – 46 місце, однак має критичне відставання в рейтингах: макроекономічна стабільність - 131 місце, фінансова система – 117-е, інституції – 110-е. За підіндексом «інноваційна спроможність» Україна цього року посіла 58 місце, що демонструє зростання на 3 позиції в порівнянні з рейтингом за 2016-2017 роки.

Ще один показовий інноваційний індекс - Європейське інноваційне табло (Innovation Union Scoreboard) відображає основні індикатори оцінки ефективності функціонування національної інноваційної системи країн ЄС. За ним позиції України по відношенню до середньоєвропейського рівня знизились, і наша держава у 2018 році опинилась на рівні європейських аутсайдерів з інновацій. Це пов'язано з низькою інституційною спроможністю, постійною зміною підходів до економічної політики, що зрештою, привело до частого коригування правил та модифікації інструментів інноваційної політики та знизило її ефективність.

Кожен з розглянутих індексів характеризує різні аспекти інноваційних процесів та технологічного рівня держави, однак, узагальнюючи дослідження рейтингових позицій України щодо інноваційної спроможності, зауважимо, що їх абсолютні значення свідчать про поступове зниження її рівня, низьку активність інноваторів, недієве інноваційне середовище та несформовану інноваційну інфраструктуру. Поряд з цим, потребує окремої уваги вирішення питання низького рівня залучення прямих іноземних інвестицій та трансферу технологій, обмеженого та жорсткого доступу до кредитування підприємств,

що здійснюють інновації тощо. Тільки подолавши зазначені проблеми, ми зможемо говорити про перехід України до моделі стійкого зростання на основі інноваційного оновлення та технологічних зрушень.

Список використаних джерел

1. Bloomberg Innovation Index. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-01-22/germany-nearly-catches-korea-as-innovation-champ-u-srebounds>
2. GLOBAL INNOVATION INDEX 2019. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
3. The Global Competitiveness Report 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>
4. European Innovation Scoreboard 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/30705>